

Tudomány és gyakorlat

A Gabonatermesztési Kutató Intézet munkájáról

A mezőgazdasági kutatás megénkben csaknem teljes egészében intézetünkre korlátozódik. Az itt folyó alkalmazott kutatás jelentősége viszont országos méretű. Tevékenységünk összegzését a tudománypolitika tekintetében az is indokolja, hogy ezen keresztül mérjük le pártunk X. kongresszusa határozatainak helyi megvalósulását. Itt nem kívánunk szólni arról, hogy milyen hatással van a technikai forradalom a tudomány fejlődésére, ez egyértelműen tükröződik pártunk X. kongresszusának anyagából. Inkább arról, hogy intézetünk, a Szegedi Gabonatermesztési Kutató Intézet a gazdasági mechanizmus adta lehetőséggel párhuzamban a tudományos feladatok érdekében mit tett.

A tudománypolitikai irányelvek meghirdetése (1969) egybeesik intézetünk új profilalkalításával. Ez a tény maga után vonta, hogy az intézet korábbi népgazdasági szempontból bár jelentős, de rendkívül szétszóró tevékenysége helyett olyan feladatot kapjon, mint a kenyérgabona, takarmánygabona, kukorica és hagyma országos programja. Ennek megfelelően alakítottuk ki az új profil — a tudománypolitikai irányelveket is felhasználva.

A tudománypolitikai elvek nyomtatékosan hangsúlyozták: nagy gondot kell fordítani a kutatók szakmai, illetve politikai képzettségének fejlesztésére. Kívánatos a tudományos személyi állomány frissítése, megmérévének feloldása, a tudományos munkára alkalmas, tehetséges fiatalok kiválasztását már az iskolai képzés során el kell kezdeni. Ennek megfelelően egy tervszerű káderpolitika eredményeként 1969 óta 27 fő harminc év alatti fiatal kutató került intézetünkbe. Ugyanakkor 11 fő távozott — négy más kutató intézetbe, 5 fő gyakorlati munkaterületre, mezőgazdasági üzemekbe.

A tudománypolitikai elveknek megfelelően a tehetséges egyetemi hallgatókkal, akik a mezőgazdasági tudományos kutatás felé orientálódtak, társadalmi ösztönzést kaptunk. A kutatói állásokat pályázat útján töltjük be, valamint nagy gyakorlattal rendelkező intézeti technikusok egyetemre történő beiskolázásával, mintegy lehetőséget biztosítva intézetünk vezetőségének a tehetségesebb, alkalmasabb kutatók kiválasztására. Sőt, alkalmazzuk a meghatározott időtartamra való kinevezést.

Az összes kutatók 22 százaléka, a párttagok 50 százaléka marxista-leninista esti egyetemen, vagy középiskolával rendelkezik. Az intézetben minden kutató rendszeresen részt vesz a pártalapszervezet által szervezett „Elméleti konferencia” oktatásban. A politikai végzettséggel rendelkező kutatók tartják a szakszervezeti, KISZ és a szocialista brigádok oktatását, a párttag kutatók pedig a pártoktatást. A kutatók 70 százalékának, a párttagok csaknem 100 százalékának társadalmi funkciója is van. Szervezetben tevékenykednek, a KISZ, szakszervezet pártalapszervezet munkájában, jó néhányan magasabb szinten, például a Hazafias Népfront, MSZMP városi, megyei bizottsága, MHSZ, munkásörög, MSZBT, ME-DOSZ, Magyar Agráregyesület, Szegedi Akadémiai Bizottság munkájában.

Az intézet által végrehajtott program nagyarányú koncentrátságot jelent, így jelentős eredményt csak úgy lehet elérni, ha a tudománypolitikai elveknek megfelelően

erőn érvényesül a munka-helyi demokrácia és a kutatási szabadság. A program eleve olyan sokrétű, hogy a kutatók, technikusok, laboránsok harmonikus együttműködése nélkül a feladatot nem lehet teljesíteni. A témakollektív-ülések rendszerese, a beosztástól függetlenül, egyenrangú félként vesz részt a vitában mindenki. Ez természetes, hisz egy szántóföldi kísérlet beállítását egy technikus jobban ismeri, mint például egy tudományos osztályvezető. Tehát a soron következő feladatokat közösen határozza meg az adott kollektíva. Magasabb szinten, például tudományos tanácskozáson — ami rendszeres — a vita nyílt. Ha szakmailag indokolt, egy tudományos gyakorlat véleményét figyelembe veszi egy tudományos fősztályvezető is.

A munkahelyi légkör elvtársi, baráti, anélkül, hogy az „bratizással” fajulna. Ez természetes, hisz intézetünk kutatóinak átlagéletkora 37 év és az összes kutatók 40 százaléka 30 év alatt van. Végül soron a kollégális légkör közelebb hozza az embereket a közös cél megvalósítása érdekében. A kutatási szabadság teljes. A feladatokat ugyan a programtervek határozzák meg, de nem azt a módszert, amivel a kutató dolgozik. Ez viszont a kutatók teljes szabadságát jelenti.

Van-e a pártnak kezdeményező szerepe a tudománypolitikai kérdésekben? Mindenekelőtt el kell mondani, hogy az ötfős pártvezetőségből három fő tagja az igazgatói tanácsnak. Ehhez hozzászámítva a két társadalmi szerv titkárait, már eleve egy széles körű kollektív képviselő a dolgozók érdekeit az említett fórumon. A pártalapszervezet gyorsan reagál az eredményekre, de a munkaközbeni hibákra is. Ennek tudható be, hogy részt

veszünk és állást foglalunk minden jutalmazási, kinevezési, bérkérdésben, végrehajtási utasítások kidolgozásában, valamint szociálpolitikai kérdésekben. A beszámoltatás rendszerét évek óta véghezvük. E tekintetben igen könnyű helyzetben van alapszervezetünk vezetősége, mert igazgatónk éveket ez-élt maga kérte a pártvezetőséget, hogy évente legalább egy alkalommal beszámolhasson az elért tudományos és gazdasági eredményekről taggyűlésen. Ennek megfelelően került sor a tudományos fősztályvezetők és osztályvezetők beszámoltására is. Ezek a tájékoztatók egyben a párttagság beleszólását is jelentik javaslatok útján intézetünk tudományos életébe.

A meghirdetett tudománypolitikai elvek végrehajtása intézetünk eredményeiben is mutatkozik. 1969 óta több mint 200 publikációt jelentettünk meg. Saját angol nyelvű „Cereals Research” szakfolyóiratunk van. A szaklap színvonalát világhírű hazai és külföldi kutatókból álló szakbizottság hivatott megőrizni. Célunk minél több nemesített növényfajta és hibridet minél hamarabb a magyar mezőgazdaság rendelkezésére bocsátani. Ennek eredményeként 1969-től 21 fajtát és 35 hibridet nemesített intézetünk a gyakorlat számára, a nemesítés területén különösen kiemelkedő teljesítményt ért el a Kukoricanemesítési Osztály, mert a 35 bejelentett hibridből 30 kukorica-hibrid. Így nem véletlen, hogy intézetünk a vetőmag-alapanyag előállításában soron kívül vezető szerepet játszott. A nemesített hibridet nemcsak a magyar mezőgazdaság rendelkezésére bocsátani. Ennek eredményeként 1969-től 21 fajtát és 35 hibridet nemesített intézetünk a gyakorlat számára, a nemesítés területén különösen kiemelkedő teljesítményt ért el a Kukoricanemesítési Osztály, mert a 35 bejelentett hibridből 30 kukorica-hibrid. Így nem véletlen, hogy intézetünk a vetőmag-alapanyag előállításában soron kívül vezető szerepet játszott.

Dr. Faragó László párttitkár

Ásványvíz

A kazah hidrogeológusok izú, jó szomjoltó és gyógyhatású. Lelőhelyéről Jermakovskijának nevezték el.

Pásztor Ferenc: Véletlenül katona

Próbálta biztatni Pikó is, mert, mi tagadás, hogy Zsanó ebben az állapotban, zurnalisztikai karrierje első állomásán sem festett délecegebbnek, mint mozogépes korában. A derékszíj csatja most is a hasán lógott. A csizmája változatlanul bő volt, hogy bizonyosan kettőt kell lépnie, hogy egyet haladjon benne. Egész habitusára ráfesthetnének egy cégrét, mondjuk azzal a szöveggel: így fest egy véletlenül lett katona! Jött mellettünk egy tizedes. Lakatlan szabályok szerint, kemény dízmenetet vágott ki, úgy tisztelgett. Zsanó egy cseppet sem vette komolyan, vagy túlzottan tisztelgett fogadta. Komoly képpel, de annál komikusabb mozdulattal levette a sapkáját, melyen meghajolt, s hangosan mondta: — Bon jour, monsieur!... Pikó rám nézett, láttam, hogy magyarázatot vár. — Sajnos, ez nem móka. Kincses szakaszvezető életének és fiatalágának legszebb napjait áldozta arra, hogy katonát faragjon belőle. Fájdalom, nem sikerült neki. Csak idő kérdése az egész. — Oh, pardon — sajnálkozott Zsanó is azon nyomban, és olyan bocsánatkérően nézett rám, hogy a szívem megegett rajta. — Úgy utálok ma-

Törvény védi a természetet

Írta: Mihail Maljarov, a Szovjetunió legfőbb ügyészenek első helyettese

German Tyitov űrhajós-pilóta „Az én kék bolygóm” című könyvében a következőket írja: „A kontinensek fölött végigsuhanva gondoltam és éreztem első ízben azt, hogy a mi bolygónk nagyon kicsi. Porszemnek képzeltem a világegyetem óceánjában. Ezen a porszemen különböző társadalmi rendszerekben egyesült különféle istenségeket tisztelő, különböző nemzetiségű emberek élnek a maguk örömeivel, gondjaival. S én fizikailag éreztem annak szükségességét, hogy az egész bolygón testvériség és barátság legyen az emberek között...”

Igen, a mi bolygónkon szükség van az emberek szilárd és jó szövetségére. A békéért és azért is, hogy megővjük a földet, a természetet, vagyis környezetünket, amely nélkül maga az emberi lét elképzelhetetlen. A Szovjetunió alkotmánya kimondja, hogy a föld, annak méhe, a vizek, az erdők állami tulajdonban vannak, vagyis az egész nép kincsei. Mind a 15 szövetségi köztársaságban vannak természetvédelmi törvények. Előírják az állatvilág és a légkör védelmére vonatkozó törvények kidolgozását.

A legnagyobb szövetségi köztársaság, az Oroszországi Föderáció törvényei a védelem alá eső természeti objektumok közé sorolják a földet, a vizeket, az erdőket, a jellegzetes tájakat, a ritka és nevezetes természeti objektumokat, a gyógyhelyeket, az erdőparkokat és a városkörnyéki zöldövezeteket, az állatvilágot (a hasznosvad-faunát), az atmoszférát.

A Szovjetunió és a szövetségi köztársaságok közegészségügyi törvényhozásának alapjai meghatározzák a Szovjetunióban a lakosság munkájának, életének és pihenésének körülményeit. Ezek értelmében például a vállalatok építéskor, felújításakor, és üzemeltetéskor tilos a levegő, a víztárolók, a talajvizek szennyezése! Új

erdőparkövezeteket telepítenek, kibővítik a meglévő lakónegyedeket, amelyeket széles zöld gyűrű választ el az ipari objektumoktól. Moszkvából a legutóbbi tíz esztendőben 300 olyan vállalatot telepítettek ki, vagy rekonstruáltak, amely szennyezte a levegőt.

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa 1972 szeptemberében törvényerejű rendeletet adott ki, amelyben meghatározta a természetvédelem további megújítását és a természeti kincsek ésszerű kihasználását célzó intézkedéseket. A szovjet bírósági és ügyészségi szervek állandó figyelmet szentelnek a természetvédelem kérdéseinek, büntetőjogi felelősségre vonják a természetvédelmi törvények, rendeletek megszegőit, és mindent elkövetnek a törvények megszegésének megelőzésére.

A Szovjetunió Legfelsőbb Bíróságának plénuma 1973 áprilisában rámutatott arra, hogy az állami vagy a társadalmi vagyon fosztogatásának kell minősíteni azoknak a személyeknek a cselekedeteit, akik a halkeltető állományok, a halászati szervezetek által tenyésztett halakat orvul kifogják, vagy a szövetkezetek, vadgazdaságok tulajdonában levő vadaskertekben orvul vadat ejtenek. Akik a városokban, a üdülőhelyeken, az állami természetvédelmi rezervátumokban stb. tör-

vénytelenül fákat vágnak ki, stb. Bűnvádi eljárást indítanak továbbá azon személyek ellen, akik a víztárolókat és a levegőt beszenyeznek, akár szándékosan, akár gondatlanságból.

A legfőbb azonban természetesen a megelőzés. Ebből a célból az országban jogi felvilágosító propagandát végeznek. Ebben a munkában az újságírókkal együtt részt vesznek az ügyészségi, az igazságszolgáltatási és a belügyi szervek dolgozói, az Oroszországi Természetvédelmi Társaság mintegy 20 milliós tagsága. Az országban 40 természetvédelmi népi akadémia és 114 természetvédelmi fakultás alakult. Céljuk az ifjúságba beleolítani a természet iránti szeretetet, a természeti kincsek óvását.

A természetvédelem kérdése napjainkban egész bolygónkra kiterjedő globális problémává válik. A Szovjetunió aktívan részt vesz a nemzetközi természetvédelmi intézkedésekben. Együttműködési megállapodásokat kötött a szocialista országokkal, valamint az Egyesült Államokkal, Franciaországgal, Svédországgal és néhány más állammal. A Szovjetunió továbbra is fejleszteni fogja ezt az együttműködést, hogy világméretben sikeresen megoldódjék korunknak ez a nagyon időszerű problémája.

Hogyan kell bánni a hanglemezekkel?

Ha a hanglemezeknek és ekkor hajlamosak az alakváltozásra. Ennek következtében torzul a hangvisszadási ingadozik a hangmennyiség, s egyúttal fokozottan rongálódnak a lemezbarázdák. A hanglemezek hívei azonban rendszerint csak különleges lemezek megszerzésére fordítanak figyelmet, a jó karbantartásra már nem. Pedig a lemezek élettartama többszöröse növelhető. Köztudomású, hogy hőre érzékeny műanyagból készülnek, ezért soha nem szabad kályha, fűtőtűst közelében vagy napsütötte helyen tárolni, sőt rádió tetején sem, mert ott is jelentősen felmelegedhetnek.

mondhatom, jól megtisztelt. Azért nem haragszom, mert, szabályzat ide, szabályzat oda — s ezt úgyis letagadom, ha kérdőre vonnak majd —, ha csak olyan kicsi parancsnok is valaki, mint egy kerti törpe, az alárendelt azon nyomban öregek becézi a parancsnokot. Azt hiszem, így volt ez már Napóleon idejében is, és így lesz az akkor is, ha Zsanó már csak hintaszékben ül majd, és így kezd majd a mesét.

Tudjátok, kicsi onokákjaim. Mikor voltam szép és snájdik fiatal katona, és tudtam csak törve beszélni magyart, volt ott századunkban egy nagyon kedves ember, hívták őt Kincsesnek... Zsiga hozta a fotógépeket, Szunyog harcos vezette a Kicsim nevű csodalóvat, Pikó alhadnagy pedig rendre ellenőrizte, helyen vannak-e az akadályok, könnyedén bilennek-e az oszlopokról, ha a ló patája ugrás közben hozzájuk ér. Mert ez bizony nagyon fontos és kényes munka. Sok lovásbaleset adódott már abból, hogy a magasabb akadályokat nem helyezték bilennekényen helyükre, a ló ugrás közben elveszítette egyensúlyát, s ebből mindig baj származik. Marcsónak játék volt az egész. Az apja feldobta a nyeregbe, a kislány megölelte, megcírógatta a lovat, pici kezével megcibálta a fület, birizgálta az orrát, még cukrot is adott Kicsimnek. Aztán csak nekilódultak. Egy kört vágáltak. A gyerek igazán úgy ült a nyeregben, mintha hozzáragasztották volna. A sapka alól kibomlott a haja, s repült utána, mint egy kis fátoly. Azt hiszem, ezek a lovak érzik, tudják, kit hordanak a hátukon. A legsebesebb vágta közben úgy tartotta magát a fess jószág, mintha tojást szállítának a hátán. Elrugaszkozik egy koporsó alakú deszkaakadály előtt, s szinte úszik a levegőben. Ilyenkor sajnálom, hogy csak hosszadalmas mozgókép-rögzítéssel lehet ezt a mozgást tökéletesen rögzíteni.

gamban ezeket undok civil reflexeket. Harcolok ellene, de ő győz. Ilyen ez a szelavi!

Márcsó teljes gözzel hátba vágta.

— Biztosan azért bolondozol, mert nem mersz felülni a Kincsemre. Vedd tudomásul, hogy akkor nem is szeretlek. Még a Szunyog harcos is felült rá, pedig arra azt mondta édesapa, hogy akkor lesz belőle lovas, amikor öbelőle kardinális Esztergomban.

— Nem hallgatsz, te pletykás kofa! — kiáltott rá Pikó, mire a kislány úgy tett, mintha megszeppenne, de huncut kis fitos orrán még a szempölc is nevettek. Közben odaértünk a pályához. Csak néhány lovász settenkedett körülöttünk. Néhanyan az akadályokkal, gerendákkal bajlódtak. Ott volt közöttük Szunyog is. Illendően tisztelgett, s folytatták munkájukat. Csak Szunyog maradt egy darabig mozdulatlan. Intett a kislánynak, Marcsóra nem kötelező a belsőszolgálati utasítás, így aztán hangosan visszakiáltott:

— Szervusz, Szunyog harcos!

— Szervusz Márcsó, hogy vagy?

— Most elég jól, mert felülhetek a Kicsimre. De csak azért, mert ez a bolondos örvető harcos lefénnyképezi a Kicsimet, meg engemet is.

Zsanó elengedte a füle mellett. Igyekezett bebizonyítani, hogy azért őt sem a gölya hozta ide. Hangosan ordított a gépkocsivezetőknek.

— Zsiga harcos! Légy szíves, hozzád fotós cucot, mert az öreg adta parancsot, hogy itt minden szemporkat le kell fényképezni.

Zsiganak kétszer sem kell mondani. Akkor is ugrik ez a fiú, ha sétálni kellene. Ő meg így születt.

— Milyen szemport kell fényképezni — tudakolta Zsiga, de már nevetésre állt a szája.

— Te vagy analfabéta művészethez. Azokat mondtam, porokat, mik vannak lópályán. Úgy értem, minden apróság. Az öreg adta nekem pontszámokat, hogyan kell fotografálni, hogy beleférjen a ló is, meg gyerek is újságba.